

A hivatásos hadtáp-tiszthelyettes hallgatók gyakorló csapatszolgálatára

Tóth József alezredes

Folyóiratunk előző számában — ugyancsak a tiszthelyettesképzés problémakörében — néhány gondolatban már foglalkoztam a hivatásos hadtáp-tiszthelyettes hallgatók gyakorló csapatszolgálatával.

Gyakorló csapatszolgálati képzésben vesznek részt a 2 éves hivatásos hadtáp-tiszthelyettes hallgatók, illetve az 1 éves levelező rendszerű hivatásos hadtáp-tiszthelyettesképző tanfolyam erre kötelezett hallgatói.

A hivatásos hadtáp-tiszthelyettesképzés 4. félévében kerül sor a gyakorló csapatszolgálatra, általában május hónapban. Ehhez igazodik a levelező rendszerű képzésben részt vevő továbbszolgáló tiszthelyettesek azon részének gyakorló csapatszolgálatára is, akik az alapvető hadtáp-tiszthelyettesi beosztásokban még nem rendelkeznek legalább két hónap időtartamú gyakorlattal.

A hivatásos hadtáp-tiszthelyettes hallgatók gyakorlati kiképzésében jelentős feladat hárul a csapatok hadtáp törzseire, illetve a hadtápanyegység parancsnokokra. Ehhez viszont részletesebben ismerniük kellene a hallgatók gyakorlati képzésével kapcsolatos központi igényeket.

Ezért tájékoztatásként a gyakorló csapatszolgálat szervezésével, lebonyolításával, az első beosztásra való közvetlen felkészítés érdekében a követelmények és javasolt módszerek egyes kérdéseinek tárgyalásával foglalkozom e cikk keretében.

Előírások szerint a gyakorló csapatszolgálaton a hivatásos hadtáp-tiszthelyettes hallgatókat a várható első beosztásokban kell gyakoroltatni a következők figyelembevételével.

Általános hadtáp-tiszthelyetteseknek ellátó raj-, ellátó szakasziparancsnok ellátó, zászlóalj, század kötelékébe tartozó szakasziparancsnok, illetve hadtápanyegység szolgálatvezetői beosztások ellátására kell felkészülniük.

Az élelmezési tiszthelyetteseknek fegyvernemi és szakcsapat önálló alegység szolgálatfőnök, egység, intézet raktárvezető, illetve önálló alegység, egység étkezdé vezetői, illetve ellátó alegységparancsnoki beosztásokban kell tevékenykedniük.

A ruházati tiszthelyetteseknek fegyvernemi és szakcsapat önálló alegység szolgálatfőnök, egység, intézet raktárvezető és alegység szolgálatvezetői beosztások ellátását kell gyakorolniuk.

Az üzemanyagszakos tiszthelyetteseknek fegyvernemi és szakcsapat önálló alegység szolgálatfőnök és egység, intézet raktárvezetői munkakörben kell tevékenykedniük.

A gépkocsi szállító tiszthelyetteseknek szállító raj-, szállító szakaszparancsnok, ellátó század szolgálatvezető és ellátó zászlóalj diszpécser beosztásokban kell gyakorolniuk.

Az egészségügyi tiszthelyetteseknek ezred segélyhely felcseri beosztásban, csapatgyengélkedőre beosztottként, zászlóalj segélyhely parancsnok, fegyvernemi és szakcsapat önálló alegység egészségügyi szolgálatvezető beosztásokban, illetve éleslövészeteken, a csapatok harcgyakorlatain, harcserű gyakorlatokon (vizalatti átkelés, harcászati terepfoglalkozások) a valóságos egészségügyi biztosítási feladatok ellátásában kell részt venniük.

Az elhelyezési tiszthelyettesek egység, önálló alegység, intézet raktárvezető, csapatépítkezési munkahelyvezető beosztásokban gyakoroljanak.

A tiszthelyettes hallgatók gyakorló csapatszolgálati beosztásának konkrét meghatározásánál rendszerint figyelembe veszik az adott személy tanintézeti képzése során tanúsított magatartását, egyéni tulajdonságait, fellépését, képességét, felkészültségét, az adott beosztásokra való rátermettségét, valamint a végzés után várható első csapatbeosztását.

A tiszthelyettesképző bázis kiképzési osztálya javaslatot tesz a tiszthelyettes hallgatók gyakorló csapatszolgálati beosztására. A javaslatokat az MN Hadtáp Törzs egyezteteti a Magyar Néphadsereg Hadtáp főnökség szolgálatiág-főnökségeivel. A várható beosztások szerint a seregtestparancsnokságok hadtáp törzseivel egyeztetve kijelölésre kerülnek a fogadó csapatok, intézetek és meghatározzák részükre az általános kiképzési, valamint a szakmai követelményeket. Ezt követően a jóváhagyott beosztásokba a tanintézet név szerint kijelöli a hallgatókat.

A kiképző bázis minden hallgató részére írásos programot ad ki. A programban meghatározzák időbeosztással, hogy a gyakorló csapatszolgálat időszakában a hallgatók mit ismerjenek meg, mit gyakoroljanak be, mit tanulmányozzanak és mit sajátítsanak el. A hallgatóknak a kijelölt beosztásokba történő vezénylésük előtt egy-két napos módszertani összevonást tartanak. A módszertani összevonáson ismertetik:

- a gyakorló csapatszolgálat általános kiképzési és szakmai követelményeit;
- a gyakorló csapatszolgálat időtartamát;
- bemutatják és jellemzik a fogadó alakulatot és a kijelölt beosztást;
- névreszólóan kiadják a gyakorlati munkaprogramot.

A gyakorló csapatszolgálat helyéül kijelölt csapattal és intézetekkel a tanintézet kiképző tisztjei a gyakorlat megkezdése előtt általában 1–2 hónappal felveszik a kapcsolatot és a helyszínen szervezik meg a hallgatók gyakorlati foglalkoztatását.

Ennek során rendszerint tisztázásra kerül:

- a hallgatók beosztásba való helyezése;
- a hallgatók gyakorlati foglalkoztatása, kiképzése, a hallgatók számára kiadott programok és követelmények alapján;
- az adott alakulat ellenőrzési feladataival összhangban a hallgatók gyakorlati tevékenységének ellenőrzése;
- a hallgatók elhelyezésével és ellátásával kapcsolatos kérdések;
- a hallgatók gyakorló csapatbiztonsági tevékenységének minősítésével kapcsolatos teendők és azok eljuttatásának rendje.

A hallgatókat a gyakorló csapatbiztonsági során a kiképző bázis részéről rendszeresen ellenőrzik. Az ellenőrzést a bázis kiképzési osztálya szervezi lehetőség szerint azokkal a kiképzőkkel és osztályfőnökökkel, akik a tanintézeti képzés során szervezetszerűen foglalkoztak velük. Az ellenőrzés és helyszíni segítségnyújtás mindenkor kiterjed:

- a hallgatók beosztására, foglalkoztatására a megadott program szerint;
- a hallgatók munkafeltételeire, létkörülményeire, a kiképzésben való részvételükre, ellátásukra;
- a hallgatóknak a beosztásuk ellátása során tanúsított magatartására, képességeikre.

A rendszeres ellenőrzés megvalósításához jelentős segítséget nyújthatnak azok a tanintézeti kiképző tisztek is, akik a gyakorlati munka időtartama alatt segítség céljából az alakulatoknál tartózkodnak.

A hallgatókat a fogadó alakulat PK HTPH-e, illetve az adott szolgálatiág-főnöke a gyakorló csapatbiztonsági alatti összetevékenységükről minősíti. A minősítésben jellemzik a hallgatók személyes magatartását, parancsnoki, vezetői tulajdonságait, a végzett munkában való jártasságuk fokát és javaslatot tesznek arra, hogy az egyes hallgatók megítélésük szerint milyen beosztások ellátására alkalmasak. A minősítést az MN Személyügyi Főcsoportfőnökség által kiadott előírások szerint kell elkészíteni és eljuttatni a hivatásos hadtáp-tiszthelyettes képzéssel foglalkozó MN 4010 alakulat kiképző szerveihez. A tanintézetnél a beérkező minősítéseket értékelik, saját ellenőrzési tapasztalataikkal kiegészítik és ugyanakkor beszámoltatják a hallgatókat is. A hallgatók tapasztalataikat — az eredményesebb feldolgozhatóság érdekében — írásban is összegezik. A kiképzési alosztályok a hallgatók gyakorló csapatbiztonsági részletesen értékelik és megfelelő tanulságok levonása érdekében értékelésüket általában kis kollektívák előtt a hallgatók tudomására is hozzák.

A hivatásos hadtáp-tiszthelyettes hallgatók a gyakorló csapatbiztonsági időszakában a fogadó csapat alárendeltségébe kerülnek, s annak valamennyi rendezvényén és foglalkozásán (pl. politikai oktatás, testnevelési foglalkozás stb.) részt kell vegyenek a központi intézkedés alapján, a hallgatók részére kiadott programokat mindenkor a csapatok munkarendjéhez kell igazítani.

Igen fontos lenne elérni azt, hogy a gyakorló csapatbiztonsági során a hallgatók megismerjék a szakmájuknak megfelelő beosztásokat; a hadtápalegységek kiképzésének, háborús felkészítésének feladatait; a béke-

gazdálkodásból adódó szakmai feladatokat, valamint azok megszervezésével és végrehajtásával kapcsolatos gyakorlati munkát; átismétljék, rendezzék megszerzett ismereteiket, és önképzésük, illetve később továbbképzésük során képesek legyenek tudásukat önerejükből is továbbfejleszteni. Természetesen a rendelkezésre álló idő függvényében lehetőséget kell biztosítani részükre, hogy szakmájuknak megfelelően tanulmányozhassák az adott szolgálat harcászaltszűtséggel kapcsolatos feladatait, a szakanyagaik kezelését, tárolását, szállításhoz való előkészítését, málházását a harcászaltszűtség érdekében. Gyakorolhassák a békegazdálkodás során és gyakorlatokon egyaránt a szolgálat anyagával való ellátást különböző változatokban és eszközökkel, ha van lehetőség rá különböző időjárási viszonyok között nappal és éjjel is.

A fogadó alakulatoknak, intézeteknek lehetővé kellene tenniük, hogy a hivatásos hadtáp-tiszthelyettes hallgatók jelentős figyelmet fordíthassanak a harcászaltszűtségi feladatok szervezésére és végrehajtására, az anyagok átvételének és kiadásának megszervezésére és végrehajtására. Legyen a gyakorló csapatszolgálat valójában a gyakorlati képzés aktív segítője, adjon alkalmat arra, hogy a hallgatók megismerés, illetve készség szintjén sajátítsák el a szolgálat technikai eszközeinek kezelését, karbantartását, a szolgálat szakharcászati feladatait, az anyagok és eszközök tömegpusztító fegyverek elleni védelmét, az őrzés-védelmet, a szolgálat vezetését, a szolgálat ellenőrzését, az ellátó tevékenység elemzését és a napi munka értékelését.

Az eddigiekből levonható az a következtetés, hogy a hivatásos hadtáp-tiszthelyettes hallgatók gyakorlati csapatszolgálati képzése nagyon fontos elem a kiképzés rendszerében. Világosan látható, hogy a vizsgaidőszak előtt beiktatott gyakorló csapatszolgálat mintegy záró fejezete hivatásos tiszthelyettesé válásuknak. E gyakorlati kiképzés eredményessége döntő mértékben hozzájárulhat a kiképzési követelmények magasabb hatásfokú teljesítéséhez.

A továbbiakban néhány gondolatban vegyük sorra, hogy a tiszthelyettes hallgatókat fogadó alakulatok parancsnoki állománya, hadtáp-tisztjei és -tiszthelyettesei mit tehetnek a gyakorló csapatszolgálat eredményesebb végrehajtásában.

Mindenekelőtt legfontosabb teendő az alakulatoknál, hogy az érintettek készüljenek fel a hallgatók fogadására. Szervezzék meg a fogadásukat, biztosítsák kulturált és tiszthelyettesekhez illő elszállásolásukat, étkeztetésüket és bemutatásukat.

A hallgatók részére bevonuláskor célszerű tájékoztatást adni az alakulat jellegéről, fontosabb feladatairól és a hadtápszolgálat helyéről, szerepéről a csapat életében. Ezt követően helyes, ha tiszti, tiszthelyettesi gyűlésen bemutatjuk őket, majd ott meghatározzák jogait, kötelességeiket és szakmai feladataikat a gyakorló csapatszolgálat teljes időszakra vonatkozóan.

Helyes, ha az alakulatok gondoskodnak a hallgatók szabad idejének színvonalas kihasználásáról, megfelelő munkafeltételekről, a napi tevékenységük segítéséről, elfoglaltságuk tervszerűvé tételéről. A titoktartás szabályainak megtartása mellett avassák be a hallgatókat a rájuk vonat-

közö mértékben az alakulat hadtáp tevékenységének tervező, szervező munkájába. Biztosítsák, hogy a hallgatók részt vehessenek munkaértekezleteken, különböző eligazításokon, beszámoltatásokon.

Nagyon fontos, hogy a tiszthelyettes hallgatókkal türelmesen foglalkozzanak. Mutassák meg nekik a napi tevékenységet szabályozó parancsokat, utasításokat, intézkedéseket, szükség esetén magyarázzák a szabályzatok előírásainak helyes értelmezését. Érjék el, hogy a hallgatók napról napra jobb közérzettel, kedvvel, észrevehetően nagyobb önbizalommal és hozzáértéssel végezzék munkájukat.

Bízzák meg a hallgatókat egyre több önálló feladattal, ugyanakkor nem feledkezve meg a folyamatos, segítő szándékú ellenőrzésről. Minden szinten hassanak oda, hogy a hallgatók vegyenek részt az alakulat vagy egyes alegységeinek politikai életében.

Legyenek a hallgatók a KISZ- és a mozgalmi élet aktív résztvevői, ha szükség van rá irányítói, vezetői. Ismerje meg minden gyakorló az alakulat történetét bemutató múzeumot, könyvtárát, és más kulturális intézményeit, legyenek részesei a különböző rendezvényeknek.

Igéynelni kell, hogy a hallgatók mindenkor tájékozottak legyenek a napi politikai eseményekről, hogy foglalkozzanak a sorállomány eszmei-politikai nevelésével, ha lehet fegyelmi helyzetük javításával, helyes irányba való formálásával.

Ki kell emelni azt a kötelezettséget, hogy egyik legfontosabb teendő a hallgatók rendszeres, folyamatos és igényes foglalkoztatása. Ezzel elkerülhető rossz hangulat vagy hanyag hozzáállás kifejlődése, sőt elejét lehet venni különböző fegyelmezetlenségek kialakulásának is. Kerülni kell a sablon feladatok végeztetését, a hallgatók egyoldalú, pl. feltöltetlen beosztásokban való tartós foglalkoztatását.

A gyakorló csapatszolgálat időszakára eső esetleges csapatgyakorlatra, törzsvetési gyakorlatra vagy szakharcászati kiképzési foglalkozásokra feltétlen osszák be a hadtáp hallgatókat. A gyakorló csapatszolgálat időszakában kifejtett tevékenységük szerint vagy a tanintézet előzetes minősítése alapján jelöljék ki a tiszthelyettes hallgatókat különböző kiszolgálási feladatok irányítására, vezetésére a gyakorlat, vagy foglalkozás egyes mozzanataiban, illetve annak teljes időszakában. Természetesen ügyelve arra, hogy az adott feladat ne jelentsen túlzott megterhelést a fiatalnak, illetve felkészültségi színvonalát ne haladja meg.

Nagy segítséget jelenthet a hallgatók gyakorlati képzésében az, ha a hadtápalegységek, katonák kiképzési foglalkozásainak tervezésébe, szervezésébe, anyagi biztosításának végrehajtásába rendszeresen bevonják őket. Kellő felügyelettel bátran bízzák meg a hallgatókat egyes foglalkozások, vagy oktatási kérdések önálló levezetésével. A felkészülés módszereit célszerű lépésről lépésre ismertetni velük. Ezzel egyrészt biztosítható a foglalkozás jó tartalmi és metodikai megalapozása, másrészt elérhető, hogy a hallgató a készség szintjén elsajátítsa a kiképzési foglalkozásokra való előírás szerű felkészülést. Bár a bázisképzés időszakában a hallgatók megismerkednek a különböző laktanyai és tábori hadtáp technikai eszközökkel, de kezelésükben a jártasságot nem minden esetben érthetik el. Az alakulatok napi élete szorosan összekapcsolódik a hadtáp technikai eszközök rendszeres üzemeltetésével.

A csapatoknál a gyakorló csapatszolgálat alatt van lehetőség arra, hogy valamennyi tiszthelyettes hallgató teljes részletességgel tanulmányozhassa saját szaktechnikáját, s annak kezelését akár a készség szintjén elsajátítsa. E lehetőség jó felhasználásához szükség van az adott alakulat hadtáptiszt, -tiszthelyettesi állományának aktivitására is. Ismertessék a hallgatókkal a technikai eszközök alkalmazásának, kezelésének legjobban bevált módszereit, fogásait, a gyakorlatban alkalmazott fortélyokat. E hasznos tevékenység elsősorban MN viszonylatban térül meg, de megéri a fáradságot, még ha többlet munkát és időráfordítást is igényel, mivel így biztosítható az, hogy valamennyi iskoláról kikerült hadtáptiszthelyettes jól ismeri a szaktechnikát és képes lesz annak idején a sorállomány ilyen irányú magas színvonalú kiképzésére.

A hallgatói gyakorló csapatszolgálat időszakában felmérhetetlen jelentősége van a rendszeres ellenőrzésnek. A helyes vezetési stílus magába foglalja a feladatok meghatározásán túl, a végrehajtás folyamatában végrehajtott ellenőrzést és a beszámoltatás módszerének együttes alkalmazását. Ezt célszerű következetesen alkalmazni a tiszthelyettes hallgatók gyakorlati kiképzésében is. Egy-egy feladattal történő megbízást ellenőrzés kövesse, mely természetesen legyen segítő. Ez az eredményes munkavégzés feltételeinek biztosításán túl jellemformáló erő is és a hallgatók parancsnoki tulajdonságának kialakításában fontos szerepet játszik.

A hivatásos hadtáptiszthelyettes hallgatók gyakorló csapatszolgálatának befejezéseként az alakulatok hivatásos hadtáptisztjeinek egy nagyon fontos és felelősségteljes feladatot kell még megoldani; a hallgatói minősítések elkészítését. A minősítések, jellemzések összeállításánál a központilag kiadott kérdések, szempontok ellenére kerüljük a sablon szöveget. Törekedjünk arra, hogy valóságnak megfelelően értékeljük a hallgatót, reálisan igyekezzünk megítélni milyen is az az ember, milyen jó és rossz tulajdonságai vannak, mennyire ismeri a tananyagot, mire képes most, mi várható tőle a közeljövőben, ha majd rendeződnek benne a tanultak. Ha ilyen és hasonló módon vizsgálunk egy-egy személyt, megítélésem szerint eléggé objektív képet kaphatunk és írásba foglalása után adhatunk a tanintézet részére. A bázisképzés időszakában nincs mód arra, hogy a hallgatókat teljesértékűen megismerjék. A feszes napirend, az állandó környezet, viszonylag kevés önállóság, a folyamatos és ugyanazon ráhatások következtében a tiszthelyettes hallgatók szinte mindig ugyanazon oldalukat, tulajdonságaikat mutatják. A gyakorló csapatszolgálat időszakában változik a környezet, nagyobb az önállóság, a gyakorlati munkavégzés közben szükség van leleményességre, határozott fellépésre, rögtönzésre, parancsnoki erények bemutatására stb. Tehát ebben az időszakban a hallgató szinte egy más, új emberként mutatkozik munkatársai, parancsnokai előtt és ebben az időszakban kifejtett tevékenységének, magatartásának felmérése, megítélése és elemzése alapján készített csapatminősítés nagy segítséget jelent majd a tanintézetnél későbbiekben összeállított alapminősítéshez.

Nagy szükségünk van az alakulatok hadtáptiszthelyettes képzéssel kapcsolatos véleményeire, javaslataira. Egyes csapatok, intézetek hadtáptiszthelyettes állományára évről évre rendszeresen találkozik a gya-

korló csapatszolgálatot teljesítő hivatásos hadtáp-tiszthelyettes hallgatókkal. Így már összehasonlítási alapjuk lehet egyrészt a különböző évek hallgatóinak összehasonlításával, másrészt a csapatigények és a hallgatók tudásszintjének szembeállításával. Lényegében a csapatoknál látható realisan, hogy a hallgatók mit ismernek jól, mit tudnak kellően alkalmazni a gyakorlatban, illetve miben van elmaradásuk, mihez értenek kevésbé, vagy felkészültségükben esetleg miben nincs előbbrelépés, mit kellene tenni a hiányosságok megszüntetése érdekében. Ezen tapasztalatok birtokában a gyakorló csapatszolgálat befejeztével nagy szükség van a problémák részletes felvetésére, a véleménynyilvánításra, és igény van arra, hogy javaslat formájában segítséget kapjunk a fejlődést biztosító irányelvek kidolgozásához.

A tiszthelyettes képzéssel kapcsolatos tapasztalatok felvetése, illetve fejlesztésére vonatkozó javaslatok közreadása történhet közvetlenül a hadtáp-tiszthelyettesek képzésével foglalkozó kiképző bázis szerveinek tájékoztatásával, de történhet akár széles körű vita formájában is, e folyóiratban egyének, vagy szerzői kollektívák által készített cikkek megjelentetésével.

Végezetül tanácsolnám, hogy csapatainknál, intézeteinknél minden esetben olyan következetesen, gondosan és maximális időráfordítással foglalkozzanak a hadtáp-tiszthelyettes hallgatókkal, mintha máris saját beosztottaik, illetve közvetlen munkatársaik lennének. Ezáltal teremtsenek olyan őszinte és jó kollektívát formáló légkört, amelyben hallgatóink jól érzik magukat, felszabadultan képesek tevékenykedni, bátran mernek kérdezni, kérni, problémát felvetni és talán még hasznos javaslatokat is tenni.

Jó érzés volna mind szélesebb körben érvényesülő gyakorlatnak tanúja lenni, mely évről évre egyre több alakulat, hivatásos beosztásra kéri a náluk gyakorló csapatszolgálatot teljesített tiszthelyettes hallgatókat, illetve mind több és több hallgató oda kéri első csapatbeosztását, ahol gyakorlati munkát végezett.